

Unga dricker mindre, snusar mer

CAN:s skolundersökning från 2021 visar på fortsatt historiskt låga nivåer för ungas drickande. Det gäller både hur många som dricker och hur mycket de dricker. Under pandemin har den nedgång som pågått under hela 2000-talet ånyo börjat sjunka. Däremot ökar snusandet.

Undersökningen visar att 36 procent i årskurs 9 och 67 procent i gymnasiets år 2 uppger att de druckit alkohol under de senaste 12 månaderna. Bland niondeklassarna stannade nedgången av åren före pandemin, men har nu börjat sjunka igen. Andelen skolelever som dricker sig berusade minst en gång per månad har gått ned, och bland niondeklassare är det 6 procent och för år 2 på gymnasiet 19 procent.

Ännu en illustration till den sjunkande alkoholkonsumtionen är att andelen niondeklassare som har druckit alkohol före 14 års ålder var 13 procent. 1999 var motsvarande andel 51 procent.

Tobaksrökningen fortsätter minska. Sedan 1970-talet har konsumtionen för de undersökta årskurserna halverats två gånger om! För 2021 noteras att 8 procent i årskurs 9 respektive 17 procent i gymnasiets år 2 klassificerades som rökare.

Lika positivt är det inte när det gäller snusning. Den har ökat i båda undersökningsgrupperna under de senaste åren. Särskilt tydlig syns uppgången bland flickor. Det är dock fortfarande betydligt vanligare att snusa bland pojkar. Totalt sett var det 11 procent i årskurs 9 och 23 procent bland gymnasieeleverna som snusade år 2021.

Ett observandum är att i årets undersökning ställdes för första gången frågor om vitt snus, som är en variant som lanserades 1998 och består till största delen av tobak men är torrare på ytan och rinner mindre. I såväl nian som i gymnasiegruppen var det flickorna som använt vitt snus lite mer än pojkarna.

När det gäller narkotika brukar användningen variera något från år till år. I ett längre perspektiv har den legat på ungefär samma nivåer de senaste 20 åren. I årets mätning låg användandet i det lägre spannet. Det vanligaste preparatet är cannabis.

Lägger man till de som under året även intagit narkotikaklassade läkemedel utan läkarordination så ökas procenten något och sammanlagt är det 13 procent i nionde årsklassen (6 procent om läkemedlen tas bort) och 21 procent för gymnasieeleverna istället för 15.

CANs nationella skolundersökning har nu 50 år på nacken, världens längsta tidsserien. Den har genomförts årligen sedan 1971 och registrerar en självskattning av ungas erfarenheter av alkohol, narkotika, tobak, dopning och spel om pengar. Undersökningen riktat sig till elever i årskurs 9 och gymnasiets år 2 (sedan 2004).